

Næste af Nar, viist sig at være saare heldig, idet de paagjældende Forældre, navnlig de fattige iblandt dem, paa ingen Maade have været istand til selv at give deres døystumme Børn en saa god Opdragelse som den, de faae paa de paagjældende Instituter. Endvidere er der i Betænkningen nævnt Dprettelsen af en Sdiotanstalt. Vi have flere Gange i vore Forhandlinger havt dette Spørgsmaal for; men jeg tror dog, for at klargjøre denne Sag, yderligere at burde tilføie, at det, man dog maaste nærmest kan ønske, er en Børneanstalt, altsaa en ren Opdragelsesanstalt, hvor der anvendes en begrænset Lvang til at sende Børnene derhen, og at denne Børneanstalt beholder de paagjældende Børn i eet eller to Aar, saaledes, at Børnene, naar de efter den Tids Forløb vise sig uehvelbredelige, gaa over til et Asyl for saadanne. Jeg tror altsaa, at vi maa have en Opdragelsesanstalt for Sdioter og ved Siden deraf en Anstalt for uehvelbredelige Sdioter. Spørgsmaalet om den sidstnævnte Anstalt henhører vistnok ikke under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, men derimod vel Spørgsmaalet om en Opdragelsesanstalt for Sdioter, og jeg tillader mig derfor at udtale det Haab, at den høitærede Minister snart vil være betænkt paa at faae dette Forhold ordnet, hvad enten det sker paa den Maade, at Private begynde og Staten giver Tilskud, eller det sker paa den Maade, at Staten selv opretter en saadan Anstalt; jeg for mit Vedkommende kunde, skjøndt jeg veed, at denne Tanke møder nogen Antipathi, være mest tilbøjelig til at tilraade den sidste Wei, nemlig at det bliver en ren Statsanstalt, hvorfra saa de Uehvelbredelige senere kunne gaa over i Asyl. Derefter skal jeg udtale mig lidt om Vaisenhuset. Jeg beklager meget, den høitærede Kirke- og Undervisningsminister synes at ville i det Stykke gaa i sin Forgjængers Spor. Han sagde saaledes, at Vaisenhuset — ja han udtalte sig ikke, saavidt jeg forstod ham, om dette for sit eget Vedkommende, og derfor sagde jeg med Tlid: han syntes at gaa i sine Forgjængers Spor — havde ikke hidtil staaet i det samme Forhold til Bevillingsmyndigheden som de øvrige Anstalter, og det er naturligvis meget korrekt; men jeg skal ikke undlade at minde den høitærede Minister om, hvad han dog mulig ikke er saa nøie bekendt med, nemlig om, hvad der er passeret denne Sag vedrørende, endog saa i de allerførste Aar. Det var saaledes i Samlingen 1872, at der blev indbragt et Forslag om Ophævelse af Vaisenhufets Privilegium. Det Udvalg, som desangaaende var nedsat, var enigt om, at stille følgende Forslag til en motiveret Dagsorden, som jeg haaber, at den høitærede Formand ikke har Noget imod, at jeg oplæser. Den lyder saaledes: „I Forrentning af, at Kirke- og Undervisningsministeren i en nær Fremtid vil fremkomme med Lovforslag, baade om Ophævelse af Bibelprivilegiet og om Vaisenhufets Omordning i det Hele, gaar Folkethinget over til

den næste Sag paa Dagsordenen. Dette Udvalg var paa ingen Maade sammensat ensidig; tværtimod vare alle Sider meget godt repræsenterede deri. Der sad saaledes Mand som Provst Ussing, S. C. D. Müller — de ere jo ikke mere Medlemmer af Thinget, saa at man har Lov til at nævne dem ved Navn — Chr. Jensen fra Varde og det ærede Medlem for Ribe Amts 4de Valgkreds (Termanfen). Dette Udvalg var dengang enigt om, at Vaisenhuset var ifølge sin Oprindelse en ren Statsinstitution. Det blev saaledes oplyst, at dens Stifter, Frederik den Fjerde, stiftede den med Statens Penge, ved at give den 144,000 Rd. Der indkom vel ad privat Wei 9,000 Rd.; men det var jo en rent forsvindende Sum. Senere er der indkommet noget Mere ad den Wei, uden at man dog har kunnet udregne hvormeget. Det var det Udslag, Udvalget dengang kom til, og at dets Slutning dengang var rigtig, er ogsaa bevist derved, at, dengang Norge blev fikt fra Danmark, blev der ligesom af Stiftelsens Formue givet Norge en Sum af 400,000 Rd., tror jeg. Jeg tror derfor, at, naar den ærede Minister faaer disse Forhold nøiere undersøgte i det Enkelte, vil han komme til den Erkjendelse, at den nævnte Institution ingenlunde staa i saa løst Forhold til Staten, som hans Forgjængere have søgt at gjøre gjældende. Jeg veed vel, at hans umiddelbare Forgjænger, det nuværende høitærede Medlem for Frederiksberg (Hall), i Sommeren 1872 paa egen Haand ordnede Sagen ved en Resolution, der gik imod, hvad et Udvalg enstemmig havde udtalt sig for; men det afgiver i det Højeste et Bevis for, at vi dengang befandt os under noget abnorme politiske Forhold. Han ordnede Sagen saaledes, at det engelske Bibelselskab skulde give 1 Mark for hver Bibel, og at der skulde fordeles 4,800 Rd. aarligt mellem Stifts-ørighederne til Vedste for Landet. Dette var ganske efter Vaisenhufsdirektionens egen Indstilling; men denne Direktion, hvor god den end kan være, kan dog paa ingen Maade siges at repræsentere Landet i dets Helhed, thi den er sammensat af kjøbenhavnske Borgere alene og maa derfor være noget ensidig. Ministeren tilføiede i sin Resolution, at det maatte ganske overlades til Stifts-ørighederne selv, enten de vilde benytte Pengene til Uddeling mellem Børnene eller vilde hense til dem til Forrentning, for senere at oprette Stifts-vaishuse. Der synes jo at være nogen Tendens til at ville gaa den Wei, hvad jo heller ikke kan findes underligt, efter hvad der er passeret. Saaledes ses det, at f. Ex. Biborg Stift har udfat til Forrentning Størstedelen af de Penge, der ere tildelte det, og det Samme har Aarhus Stift gjort. Jeg tror nu ingenlunde, at det kan siges at være heldigt, at der i Stiftshovedstaderne opstaa Stifts-vaishuse; jeg tror tværtimod, at det vilde være heldigere, om de Penge, som Stifts-ørighederne faae at raade over, og som ganske vist